

HOGE VERTEGENWOORDIGER
VAN DE UNIE VOOR
BUITENLANDSE ZAKEN
EN VEILIGHEIDSBELEID

Brussel, 20.6.2023
JOIN(2023) 20 final

**GEZAMENLIJKE MEDEDELING AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
EUROPESE RAAD EN DE RAAD**

**BETREFFENDE EEN “STRATEGIE VOOR ECONOMISCHE VEILIGHEID VAN
DE EU”**

1. Een strategie ter verbetering van de Europese economische veiligheid

De wereldwijde pandemie, de onrechtmatige en niet uitgelokte oorlog van Rusland in Oekraïne, vijandige economische maatregelen, cyber- en infrastructuraanvallen, buitenlandse inmenging en desinformatie en een wereldwijde toename in geopolitieke spanningen hebben risico's en kwetsbaarheden in onze samenlevingen, economieën en ondernemingen blootgelegd die tot een paar jaar geleden nog maar niet bestonden.

De laatste jaren heeft de EU succesvol haar prioriteiten weten te realiseren en tegelijkertijd kwetsbaarheden aan kunnen pakken, zowel op het gebied van energiezekerheid en paraatheid voor een pandemie, als de weerbaarheid van onze economieën, toeleveringsketens en belangrijkste technologieën in het algemeen.

Hierbij is echter ook gebleken dat Europa in sommige gevallen onvoldoende voorbereid was op nieuwe en opkomende risico's die zich hebben voorgedaan in de uitdagendere geopolitieke context waarin we ons nu bevinden. De COVID-19-pandemie liet de risico's zien die te zeer geconcentreerde toeleveringsketens kunnen opleveren voor de werking van de Europese economie. De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne liet zien hoe het overmatige vertrouwen op één land, en met name een land dat in systemisch opzicht andere waarden, modellen en belangen heeft, de strategische opties van Europa beperkt en een gevaar oplevert voor onze economieën en burgers. De lidstaten en bedrijven moesten ook de kosten dragen van economische dwang, waaronder uitvoerverboden op Europese producten en boycots van Europese merken, die tot doel had om hen te dwingen zich aan te passen en te conformeren aan de politieke prioriteiten van een ander land. Al deze trends vormen een direct risico voor de werking van onze samenlevingen, economieën en de wereldwijde handel, evenals een directe uitdaging voor de strategische belangen en mogelijkheden om op te treden van de Europese Unie.

Als gevolg van toenemende geopolitieke spanningen en een wereldwijde economische integratie die verder gaat dan ooit tevoren, vormen bepaalde economische stromen en activiteiten een risico voor onze veiligheid. Onze veiligheid is nu meer dan ooit sterk vervlochten met ons vermogen om ons weerbaarder te maken en de risico's te beperken die voortvloeien uit economische banden die de afgelopen decennia als positief werden gezien. Vergaande technologische verschuivingen dragen bij aan de intensiteit van deze concurrentie en maken de economische en veiligheidsuitdagingen nog complexer.

Als gevolg van deze nieuwe geopolitieke en technologische realiteit moeten we onze aanpak aanpassen, waarbij we de overgrote meerderheid van de zeer waardevolle economische banden van Europa met de rest van de wereld behouden, maar er tegelijkertijd voor zorgen dat de nieuwe, beperkte maar kritieke, risico's waarmee we worden geconfronteerd, op doeltreffende wijze worden aangepakt.

De EU staat niet alleen in dit proces: landen over de hele wereld zijn begonnen met de aanpak van uitdagingen voor hun economische veiligheid. Sommige geavanceerde economieën hebben al speciale strategieën aangenomen en zijn deze nu aan het invoeren. Ook ontwikkelende

economieën ondernemen actie, door hun economische banden te diversifiëren om schadelijke afhankelijkheid te beperken en de lokale productie op te voeren. Deze tendens is een afspiegeling van het feit dat we alleen door traditionele benaderingen voor de nationale veiligheid aan te vullen met nieuwe maatregelen om onze economische veiligheid te waarborgen ervoor kunnen zorgen dat onze welvaart, soevereiniteit en veiligheid in het huidige tijdperk behouden blijft. Door samen te werken met onze bondgenoten, partners en de bedrijfssector om een visie op economische veiligheid op te stellen en uit te voeren, worden onze krachten vermenigvuldigd.

De Europese Unie heeft de afgelopen jaren veel gedaan in reactie op specifieke uitdagingen, maar op dit moment is er een uitgebreide strategische aanpak nodig voor de economische veiligheid, om zo risico's te beperken en de technologische voorsprong in kritieke sectoren te bevorderen. Het doel is een kader op te zetten voor een robuuste beoordeling en robuust beheer van risico's voor de economische veiligheid op EU-, nationaal en bedrijfsniveau, terwijl onze economische dynamiek wordt behouden en vergroot. Dit is nog belangrijker om in te voeren in een tijd waarin deze risico's zich zowel snel ontwikkelen als samenkomen met bezorgdheid over de nationale veiligheid. Een goed voorbeeld hiervan is de snelheid waarmee cruciale nieuwe technologieën ontstaan en de grenzen tussen de civiele en de militaire sector vervagen.

Het startpunt voor deze strategie is om de risico's eens goed te bekijken en de inherente spanningen te erkennen die bestaan tussen de bevordering van onze economische veiligheid en ervoor te zorgen dat de Europese Unie blijft profiteren van een open economie.

De EU is een van de meest aantrekkelijke bestemmingen voor multinationals en om te investeren. **Onze economieën gedijen goed bij open en op regels gebaseerde handel en investeringen, bij grensoverschrijdende connectiviteit en bij samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie.** Deze elementen blijven cruciale aanjagers van het concurrentievermogen en de weerbaarheid van Europa, terwijl we de groene en de digitale transitie versnellen. We moeten vertrouwen op handel en op de eengemaakte markt om de concurrentie te stimuleren en ervoor te zorgen dat we toegang hebben tot grondstoffen, technologieën en andere productiemiddelen die van cruciaal belang zijn voor het vergroten van ons concurrentievermogen en onze weerbaarheid en voor het behouden van de huidige en toekomstige werkgelegenheid en groei. We willen ook dat onze partners over de hele wereld blijven profiteren van toegang tot de Europese markten, kapitaalstromen en technologieën voor hun transitie naar een schone en weerbare economie.

Het is essentieel dat we hierin de juiste balans vinden en ervoor kunnen zorgen dat onze economische en veiligheidsbelangen elkaar versterken. Om dit te bereiken, moeten de volgende drie prioriteiten worden gewaarborgd: **1) bevorderen van ons eigen concurrentievermogen; 2) onszelf beschermen tegen economische veiligheidsrisico's; en 3) partnerschappen vormen met zo veel mogelijk landen die onze bezorgdheid of belangen op het gebied van economische veiligheid delen.**

De prioriteiten van een strategie voor economische veiligheid van de EU

- **Bevorderen** van ons eigen concurrentievermogen door onze economie en de toeleveringsketens weerbaarder te maken, waarbij we innovatie en de industriële capaciteit vergroten en tegelijkertijd onze sociale markteconomie behouden. Dit kan worden bereikt door de eengemaakte markt te verdiepen, te investeren in de economie van de toekomst door middel van solide macro-economisch en cohesiebeleid, NextGenerationEU, en te investeren in menselijk kapitaal, waaronder door de Europese arbeidskrachten bij en om te scholen. Hiervoor is het noodzakelijk dat voorzieningsbronnen en uitvoermarkten worden gediversifieerd of dat het onderzoek en de industriële basis op strategische gebieden, zoals geavanceerde halfgeleiders, kwantumcomputing, biotechnologie, nettonulindustrieën, schone energie of kritieke grondstoffen, worden bevorderd.
- **Beschermen** van onszelf tegen gemeenschappelijk geconstateerde economische veiligheidsrisico's door de hulpmiddelen die we al hebben beter in te zetten, zoals voor handelsbescherming, buitenlandse subsidies, de veiligheid van 5G/6G, screening van buitenlandse directe investeringen en uitvoercontroles, evenals het nieuwe instrument om economische dwang te bestrijden. Parallel daaraan moeten we de doeltreffendheid beoordelen van het instrumentarium dat de EU tot haar beschikking heeft en dit waar nodig uitbreiden om enkele van de nieuwe risico's waarmee we worden geconfronteerd aan te pakken, zoals in verband met uitvoer of investeringen buiten de EU in een beperkte reeks belangrijke sleuteltechnologieën met militaire toepassingen (bv. op het gebied van kwantum, geavanceerde halfgeleiders en artificiële intelligentie).
- **Partnerschappen vormen** met landen die onze bezorgdheid over economische veiligheid delen, evenals met de landen die gemeenschappelijke belangen hebben en bereid zijn met ons samen te werken om de transitie naar een weerbaardere en veiligere economie te realiseren. In de praktijk zal dit betekenen dat we moeten samenwerken met zo veel mogelijk partners om de economische veiligheid te vergroten, weerbare en duurzame waardeketens te bevorderen en de internationale op regels gebaseerde economische orde en multilaterale instellingen te versterken. Het betekent ook dat we ons samen met andere landen op bepaalde trajecten moeten begeven om risico's te beperken, door vrijhandelsovereenkomsten te bevorderen en af te ronden, en door te investeren in duurzame ontwikkeling en veilige links over de hele wereld via Global Gateway.

De grondbeginselen voor maatregelen op het gebied van economische veiligheid die voortvloeien uit deze strategie, zijn: **evenredigheid**, om ervoor te zorgen dat onze instrumenten zijn afgestemd op het risiconiveau en om eventuele negatieve overloopeffecten naar de Europese en de wereldeconomie te beperken, en **precisie**, om te definiëren op welke goederen, sectoren of kernindustrieën de maatregelen zijn gericht en om ervoor te zorgen dat deze overeenkomen met de risico's zelf.

Deze strategie bouwt voort op de werkzaamheden die op Europees niveau reeds zijn begonnen en bekijkt op kritische wijze de weerbaarheid en kwetsbaarheden van de EU om de Europese economie en industrie concurrerender en weerbaarder te maken en om onze open strategische autonomie te versterken. Dit varieert van grotere investeringen in de groene en de digitale transitie via NextGenerationEU en het aantrekken van meer particuliere investeringen tot de pijlers onder het industriebeleid van de EU, zoals de verordeningen inzake chips, kritieke grondstoffen en de nettonulindustrie. Dit is nog eens bevestigd in de Verklaring van Versailles waarin leiders het eens werden over de noodzaak om de Europese weerbaarheid en soevereiniteit te versterken op gebieden als energie, gezondheid en farmaceutische producten, voedselzekerheid en defensiecapaciteiten. Deze strategie gaat ook in op de zorgen van de burgers, zoals tot uiting gebracht in het kader van de Conferentie over de toekomst van Europa.

Voor de uitvoering van deze strategie is gezamenlijke actie nodig op het gebied van zowel intern als extern beleid. Er is tevens inzet nodig die verder gaat dan de beleidsmakers op Europees en nationaal niveau. De particuliere sector is een essentiële partner en heeft al grote stappen gezet in de werkzaamheden op het gebied van risicobeperking. Activabeheerders over de hele wereld hebben hun toewijzing van kapitaal reeds radicaal veranderd in reactie op de groeiende en steeds complexere risico's die er binnen de wereldeconomie bestaan. Het zoeken van weerbare en gediversifieerde toeleveringsketens die de economische veiligheid verbeteren, is een kernonderdeel van een bedrijfsstrategie voor de lange termijn die niet alleen de belangen van de aandeelhouders beschermt, maar ook in het algemeen belang is. Bij de identificatie van de belangrijkste risico's en het ontwerp van beleidsreacties moet gebruik worden gemaakt van de kennis van Europese ondernemingen die reeds bezig zijn met het beperken van veel van deze dreigingen.

In deze mededeling wordt de basis gelegd voor een discussie over economische veiligheid met de lidstaten en het Europees Parlement om zo een gemeenschappelijk kader op te zetten en risico's te beperken en de economische veiligheid van de Europese Unie te beschermen. Deze mededeling helpt bij het opzetten van een strategie die sturing moet geven aan de algemene beoordeling van risico's, het gebruik van bestaande instrumenten en de identificatie van mogelijke lacunes in het arsenaal van de EU voor economische veiligheid waarvoor we een gemeenschappelijk antwoord zullen ontwikkelen.

2. Identificeren van de risico's voor de Europese economische veiligheid

Deze strategie heeft tot doel de economische veiligheid van de EU te beschermen en de weerbaarheid van onze economie te versterken, terwijl tegelijkertijd wordt gewaarborgd dat we onze technologische voorsprong behouden en uitbouwen. Dit betekent dat moet worden geïnvesteerd in het concurrentievermogen van de EU, dat toeleveringsketens moeten worden gediversifieerd en dat moet worden gereageerd op praktijken als economische dwang. Met de strategie wordt ernaar gestreefd te voorkomen dat gevoelige opkomende technologieën, evenals

andere producten voor tweërlei gebruik, uitlekken naar zorgwekkende bestemmingen die gebruikmaken van strategieën waarbij civiele en militaire toepassingen worden gecombineerd.

Om deze doelstellingen te behalen, hebben we een duidelijk overzicht nodig van de risico's en hoe deze zich in de tijd ontwikkelen. **Daarom verdiepen de Commissie en de lidstaten hun analyse van kritieke toeleveringsketens, onderwerpen zij deze aan stresstests en stellen zij het risiconiveau ervan vast.**

De Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger hebben de volgende brede en niet-uitputtende categorieën van risico's voor economische veiligheid vastgesteld, die verband houden met: 1) de weerbaarheid van toeleveringsketens; 2) de fysieke en cyberbeveiliging van kritieke infrastructuur; 3) de veiligheid van technologie en het uitlekken van technologie; en 4) de inzet van economische afhankelijkheid als wapen of economische dwang. Deze risico's kunnen zich op elke plek in de waardeketen voordoen, van het ontwikkelen van kennis en basisonderzoek tot commerciële toepassing en productie op schaal.

Soorten risico's waarmee de Europese economieën worden geconfronteerd

Risico's voor de weerbaarheid van toeleveringsketens, waaronder energiezekerheid — *Risico op prijsstijgingen, onbeschikbaarheid of schaarheid van kritieke producten of productiemiddelen in de EU, waaronder, maar niet beperkt tot, producten die verband houden met de groene transitie, producten die nodig zijn voor een stabiele en gediversifieerde energievoorziening en farmaceutische producten.*

Risico's voor de fysieke en cyberveiligheid van kritieke infrastructuur — *Risico op verstoring of sabotage van kritieke infrastructuur, zoals pijpleidingen, onderzeekabels, stroomopwekking, vervoer en elektronische communicatienetwerken, die de veilige en betrouwbare levering van goederen en diensten of de gegevensbeveiliging in de EU ondermijnen.*

Risico's in verband met technologieveiligheid en het uitlekken van technologie — *Risico's voor de technologische vooruitgang, het technologische concurrentievermogen en de toegang tot toonaangevende technologie van de EU, waaronder door kwaadwillende praktijken in de digitale ruimte, zoals spionage of onrechtmatig lekken van kennis. In sommige gevallen versterken de risico's op het uitlekken van technologie de militaire/inlichtingencapaciteit van degenen die deze kunnen gebruiken voor de ondermijning van vrede en veiligheid, met name voor technologieën voor tweërlei gebruik, zoals kwantum, geavanceerde halfgeleiders of artificiële intelligentie, en daarom zijn er specifieke risicobeperkende maatregelen nodig.*

Risico dat economische afhankelijkheid als wapen wordt ingezet of economische dwang — *Risico dat derde landen zich richten tot de EU, haar lidstaten en ondernemingen in de EU via*

maatregelen die van invloed zijn op de handel of investeringen om een beleidswijziging te veroorzaken die valt binnen de normale ruimte voor beleidsvorming.

Tot slot moet niet worden vergeten dat bepaalde hiervoor vermelde risico's in sommige omstandigheden zelfs een bedreiging kunnen vormen voor de **nationale veiligheid**. Dit zou met name het geval zijn bij het uitlekken van technologie voor tweërlei gebruik, buitenlandse directe investeringen die de veiligheid en de openbare orde bedreigen; de uitvoer van producten voor tweërlei gebruik of investeringen buiten de EU in een beperkte reeks geavanceerde technologieën die de militaire en inlichtingencapaciteiten kunnen verbeteren van actoren die deze capaciteiten kunnen gebruiken om de internationale vrede en veiligheid te bedreigen; en de veilige verwerking van gevoelige informatie.

Op basis van het voorgaande **stelt de Commissie voor om, samen met de EU-lidstaten en met input van particuliere belanghebbenden, de risico's voor de economische veiligheid van de EU te identificeren en te beoordelen** die een bedreiging vormen voor haar sleutelbelangen binnen duidelijk gedefinieerde parameters, waarbij rekening wordt gehouden met de zich ontwikkelende geopolitieke context en, in voorkomend geval, de standpunten van de belanghebbenden. Dit moet een dynamisch en continu proces zijn.

Daarom stelt de Commissie het volgende proces voor, dat moet worden uitgevoerd door de lidstaten en, in voorkomend geval, in coördinatie met de Hoge Vertegenwoordiger:

- risico's voor de weerbaarheid van toeleveringsketens, te beoordelen door de Commissie, door de analyse van de strategische afhankelijkheid van de EU uit te breiden, waarbij de focus met name ligt op de afhankelijkheid die eenvoudiger kan worden ingezet als wapen voor geopolitieke doeleinden;
- risico's voor de fysieke en cyberveiligheid van kritieke infrastructuur, voortzetting van de beoordeling in overeenstemming met de aanbevelingen van de Raad van 8 december 2022;
- risico's in verband met technologieveiligheid en het uitlekken van technologie, te beoordelen op basis van een lijst met strategische technologieën die cruciaal zijn voor de economische veiligheid. Met betrekking tot de meest gevoelige risico's zal de Commissie een lijst voorstellen met technologieën voor tweërlei gebruik voor de risicobeoordeling die tegen september 2023 door de Raad kan worden vastgesteld; De lijst wordt gebaseerd op nauw gedefinieerde en toekomstgerichte criteria, zoals de ontsluitende en transformatieve aard van een technologie, het risico op de combinatie van civiele en militaire toepassingen en het risico op misbruik ervan in het kader van schendingen van de mensenrechten. De prioritaire technologieën moeten tegen eind 2023 gezamenlijk met de lidstaten worden beoordeeld, met het oog op de identificatie van de relevante beschermende en bevorderende maatregelen;

- risico's op de inzet van economische afhankelijkheid als wapen of economische dwang, te beoordelen in het kader van het recent overeengekomen EU-instrument voor de bestrijding van dwang.

Met het oog op het behoud van een samenhangende, gerichte en actuele aanpak van economische veiligheid moet de Raad, op basis van de input van de Commissie en, indien passend, de Hoge Vertegenwoordiger, elke zes maanden de algemene voortgang bekijken van de risicobeoordeling op deze vier gebieden, en jaarlijks verslag uitbrengen aan de Europese Raad.

Daarnaast verbetert de Hoge Vertegenwoordiger, samen met de lidstaten, de **gezamenlijke capaciteit op het gebied van inlichtingenanalyse (SIAC)** om ervoor te zorgen dat bedreigingen van de economische veiligheid van de EU beter kunnen worden gedetecteerd.

3. De strategie voor economische veiligheid daadwerkelijk inzetten

Ter beperking van deze risico's is de strategie voor economische veiligheid van de EU gebaseerd op:

- 1) de **bevordering** van het concurrentievermogen en de groei van de EU, de versterking van de eengemaakte markt, de ondersteuning van een sterke en weerbare economie, en de stimulering van de onderzoeks-, technologische en industriële basis van de EU;
- 2) de **bescherming** van de economische veiligheid door middel van een reeks beleidsmaatregelen en hulpmiddelen, waaronder indien nodig nieuwe gerichte instrumenten;
- 3) de **vorming van partnerschappen** en verdere versterking van de samenwerking met landen over de hele wereld.

3.1 Bevordering van de economische basis, het concurrentievermogen en de groei van de EU

De eengemaakte markt is de grootste troef van de EU om haar economie welvarend, innovatief en weerbaar te houden. De markt wordt het vaakst geassocieerd met grootschalige economieën voor grensoverschrijdende samenwerking binnen de EU en een gelijk speelveld. Tegelijkertijd maakt de EU, dankzij de **handel, Global Gateway en investerings- en andere beleidsmaatregelen**, gebruik van de eengemaakte markt om wereldwijde toeleveringsketens open te houden en normen te ontwikkelen, waardoor nog meer wordt bijgedragen aan de versterking van het concurrentievermogen van de EU en de toeleveringszekerheid. De uitvoering van **NextGenerationEU** en van de **Cohesiefondsen** zorgt voor grote hervormingen en investeringen in een brede waaier aan sectoren, waaronder kritieke infrastructuur, en draagt al bij aan de economische groei, het concurrentievermogen en de weerbaarheid van de EU.

De afgelopen jaren **heeft de Commissie meerdere concrete voorstellen vastgesteld om de weerbaarheid te vergroten en de toeleveringsketens te versterken.** In de **industriële strategie**

van de EU zijn meerdere maatregelen vastgesteld voor het vergroten van de weerbaarheid van de eengemaakte markt, zoals industriële allianties om activiteiten op het gebied van schone technologie, grondstoffen, processoren en halfgeleiders, gegevens, edge en cloud te versnellen. belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang waarin middelen kunnen worden samengebracht voor baanbrekende innovatie; de bevordering van de circulaire economie; de verbetering van groene en digitale vaardigheden; en een nieuwe strategie om het leiderschap van de EU bij het vaststellen van wereldwijde normen te verzekeren. Ook de energietransitie in overeenstemming met de doelstellingen van de Europese Green Deal en REPowerEU zijn van cruciaal belang voor de verbetering van de leveringszekerheid van energie in de EU. Er is al aanzienlijke vooruitgang geboekt op dit gebied, maar er worden in het aanstaande verslag over de stand van de energie-unie nadere noodzakelijke inspanningen vastgesteld.

Het voorstel voor de **verordening kritieke grondstoffen** is erop gericht de winning, verwerking en recycling van kritieke grondstoffen in de EU te vereenvoudigen, afhankelijkheid te verminderen en de paraatheid te vergroten. De **Europese chipverordening** zorgt voor een stabiele toelevering van halfgeleiders, terwijl de voorgestelde **verordening voor een nettonulindustrie** zal helpen bij het opschalen van de ontwikkeling van nettonultechnologie in de EU. Onderdeel van de initiatieven zijn doeltreffende governancemechanismen voor tijdige samenwerking en uitwisseling van informatie tussen de Commissie, de Raad en de lidstaten.

Deze initiatieven hebben ook directe invloed op het verder veiligstellen van de toeleveringsketens en de toegang tot middelen (waarvoor strategische concurrenten een steeds grotere uitdaging vormen, zoals is opgemerkt in het strategisch kompas voor veiligheid en defensie) die van cruciaal belang zijn voor een innovatieve, concurrerende en weerbare **Europese technologische en industriële defensiebasis**. De tijdige vaststelling ervan is dan ook van vitaal belang voor de economische veiligheid van de EU.

Het **noodinstrument voor de eengemaakte markt** is erop gericht de beschikbaarheid en het vrij verkeer van kritieke producten te waarborgen in geval van toekomstige noodsituaties. In de toekomst zal het noodinstrument voor de eengemaakte markt het mogelijk maken strategische producten en diensten te volgen, waaronder verstoringen van de toeleveringsketens en daaraan verwante tekorten, waardoor een snelle en gezamenlijke reactie kan worden opgezet als dat nodig is.

Er zijn dringend meer investeringen nodig om zowel het leiderschap als het concurrentievermogen van de EU te waarborgen op het gebied van het onderzoek naar en de ontwikkeling van strategische opkomende technologieën. Om particuliere investeringen aan te trekken, blijft de Commissie doorgaan met de ontwikkeling van de **kapitaalmarktenunie**. De Commissie stelt ook een nieuwe verordening voor de oprichting van een **platform inzake strategische technologieën voor Europa (STEP)** voor. Het platform zal de ontwikkeling, productie of versterking van de respectieve waardeketens van deep tech en digitale technologieën, schone technologieën en biotechnologieën in de Europese Unie versterken om de doelstellingen van de groene en de digitale

transitie te behalen. Zo kan de Europese Unie strategische afhankelijkheden beperken of voorkomen.

De Commissie dient tegen het eind van 2023 een verslag in over de opties om toereikende en strategisch gerichte steun te waarborgen voor de ontwikkeling van technologieën voor tweërlei gebruik, na de verschillende bestaande instrumenten te hebben beoordeeld.

3.2 Beschermen tegen economische veiligheidsrisico's

De EU heeft al specifieke risicobeperkingsinstrumenten en -maatregelen ingevoerd om zich te beschermen tegen economische veiligheidsrisico's. Naarmate de risico's zich verder ontwikkelen, moeten we de doeltreffendheid van deze instrumenten beoordelen en nagaan of deze moeten worden geüpgraded of dat er nieuwe instrumenten nodig zijn.

Aanpak van de inzet van economische afhankelijkheid als wapen en economische dwang

Strategische afhankelijkheid, die kan leiden tot economische veiligheidsrisico's, kan worden versterkt door niet-marktgerichte beleidsmaatregelen en praktijken die door derde landen worden gebruikt en het speelveld minder gelijk maken. De Commissie wil op rigoureuze wijze gebruikmaken van handelsbeschermingsinstrumenten om dergelijke oneerlijke beleidsmaatregelen en -praktijken aan te pakken en is bereid de verordening buitenlandse subsidies in te zetten om een gelijk speelveld met de eengemaakte markt te waarborgen.

Nadat de EU en haar lidstaten de afgelopen jaren het doelwit zijn geweest van bewuste economische druk, heeft de EU in reactie daarop het **antidwanginstrument van de EU** vastgesteld. De doelstelling van het instrument is allereerst om landen af te schrikken de handel of investeringen te beperken, of hiermee te dreigen, om een wijziging teweeg te brengen van rechtmatig beleid in de EU, maar het instrument voorziet ook in de mogelijkheid voor de EU om als laatste redmiddel tegenmaatregelen in te stellen. De EU zal ook met partnerlanden samenwerken om gevallen van dwang te volgen en de reikwijdte van gecoördineerde reacties beoordelen en identificeren.

Investeringen van buiten de EU die van invloed zijn op de veiligheid en de openbare orde

In de **verordening inzake de screening van buitenlandse directe investeringen (BDI)** is ook een samenwerkingsmechanisme ingesteld voor de lidstaten en de Commissie om informatie uit te wisselen, beveiligingsgerelateerde zorgpunten aan te kaarten en oplossingen te identificeren in verband met specifieke BDI's om daarmee de bescherming van de veiligheid en de openbare orde te waarborgen. De Commissie en de lidstaten hebben sinds oktober 2020 meer dan 1 000 BDI-transacties onderzocht. De Commissie is ook bezig met de evaluatie van het huidige kader en zal voor eind 2023 haar voorstel voor herziening indienen. De lidstaten die nog geen nationaal BDI-screeningmechanisme hebben ingevoerd, moeten dit zo snel mogelijk doen.

Technologieveiligheid en het uitlekken van technologie

Het vermogen om nieuwe technologieën te ontwikkelen, en er gelijke tred mee te houden, is van essentieel belang voor de economische veiligheid van de EU, aangezien daarmee strategische afhankelijkheid wordt beperkt en we een technologisch voordeel kunnen beschermen of creëren.

Openheid en internationale samenwerking vormen de kern van Europees onderzoek en innovatie. Om te helpen voorkomen dat door de EU gefinancierde technologie uitlekt, kan de Commissie bijvoorbeeld in naar behoren gerechtvaardigde gevallen bepaalde entiteiten uit derde landen of door bepaalde derde landen gecontroleerde entiteiten in de EU uitsluiten van deelname aan onderzoek en innovatie en projecten voor de uitrol van digitale capaciteit om de strategische activa, belangen, autonomie of veiligheid van de EU te beschermen. De Commissie kan ook de gevolgen beoordelen van de overdracht van resultaten in het kader van Horizon Europa (inclusief intellectuele eigendom) die zijn gegenereerd met behulp van door de EU gefinancierd onderzoek aan niet-geassocieerde derde landen en bezwaar maken tegen deze overdracht.

De Commissie heeft ook een **toolkit voor de bestrijding van buitenlandse inmenging op het gebied van onderzoek en innovatie** ontwikkeld, waarmee het bewustzijn in en de weerbaarheid van de onderzoeks- en innovatiesector in heel Europa kan worden vergroot op nationaal en sectorniveau om zo onderzoeksveiligheid in bredere zin te stimuleren.

Voor technologieën die als van cruciaal belang voor de economische veiligheid worden beschouwd (vastgesteld overeenkomstig deel 2 hiervoor), zal de Commissie, na beoordeling, maatregelen voorstellen om de onderzoeksveiligheid te verbeteren en een systematische en rigoureuze handhaving te waarborgen van de voornoemde hulpmiddelen en eventuele resterende lacunes opsporen en aanpakken. Dit doet de Commissie met behoud van de openheid van ons systeem, dat de basis vormt voor onze innovatieve economieën.

Normalisatie is belangrijk als onderdeel van de invloed in het kader van “soft power” over de vorm van technologische ontwikkelingen en is daarom indirect van invloed op de economische veiligheid van de EU (onder meer omdat hiermee mogelijk misbruik van technologieën dat een bedreiging vormt voor de economische veiligheid van de EU kan worden beperkt). Zoals in de **normalisatiestrategie van de EU** is vastgesteld, moet de EU internationale normen kunnen laten aansluiten op haar waarden en belangen, en op haar juridische acquis. Voor wat betreft toekomstige handelingen over artificiële intelligentie, gegevens of cyberweerbaarheid zal de EU werken aan Europese normen en samen met partners aan overeenkomende internationale normen. In diezelfde zin zal ook de doeltreffende handhaving van intellectuele-eigendomsrechten, met name octrooien, bijdragen aan het voorkomen van het uitlekken van technologie.

De EU voert in het kader van haar strategie inzake cyberbeveiliging uit 2020 maatregelen in om kwaadwillende praktijken in de digitale ruimte te bestrijden en te beschermen tegen onrechtmatige invloed, industriële spionage en illegaal uitlekken van kennis. Met de voorgestelde **cyberweerbaarheidsverordening** wordt de cyberbeveiliging, zowel in de overheids- als de

particuliere sector, van in de EU verkochte hardware of software verbeterd. De EU blijft door cybertechnologie mogelijk gemaakte diefstal van intellectuele eigendom aanpakken, waaronder door de inzet van haar **instrumentarium voor hybride en cyberdiplomatie**, om dergelijke kwaadwillende activiteiten aan te pakken.

De economische veiligheid beschermen door infrastructuur te beschermen

De EU heeft de **richtlijn betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten** en de **herziene richtlijn betreffende de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen (NIS2-richtlijn)** vastgesteld. Deze richtlijnen voorzien in een geactualiseerd en uitgebreid rechtskader ter versterking van zowel de fysieke als de digitale weerbaarheid van kritieke infrastructuur (waaronder energie, vervoer, gezondheid, digitale infrastructuur, water en levensmiddelen). Naar aanleiding van de aanbeveling van de Raad van december 2022 worden er al gerichte acties uitgevoerd om een gemeenschappelijke EU-respons op incidenten te waarborgen.

Om de veiligheid en weerbaarheid van 5G-netwerken te vergroten, is in het **instrumentarium inzake 5G-cyberbeveiliging** een reeks maatregelen vastgesteld die door alle lidstaten moeten worden toegepast, waaronder maatregelen om leveranciers met een hoog risico te beperken of uit te sluiten. Op 15 juni 2023 heeft de Commissie de lidstaten die deze maatregelen nog niet volledig toepassen op leveranciers met een hoog risico aangespoord dat zo snel mogelijk alsnog te doen.

De voorgestelde **cyberweerbaarheidsverordening** zal ook een belangrijke rol spelen bij het veiligstellen van de toeleveringsketen voor de kritieke infrastructuur van de EU. Er worden ook beoordelingen en scenario's in verband met cyberb risico's ontwikkeld specifiek voor de elektronischecommunicatie-infrastructuur en de energiesectoren en deze zullen ook dienen als sturing voor maatregelen die worden ondersteund in het kader van de **verordening cybersolidariteit**, met name het gecoördineerd testen van kritieke entiteiten.

Betere EU-coördinatie voor uitvoercontroles van producten voor tweërlei gebruik

Sommige strategische technologieën zijn geschikt voor tweërlei gebruik en behoeven specifieke aandacht. Overeenkomstig deel 2 hiervoor, stelt de EU een lijst op met technologieën die van cruciaal belang zijn voor de economische veiligheid en zal de risico's ervan gezamenlijk beoordelen. Hoewel er een multilateraal en een EU-kader van toepassing zijn, liggen de besluiten over de invoering en handhaving van uitvoercontroles van producten voor tweërlei gebruik voornamelijk in de handen van de lidstaten.

Met de vastgestelde architectuur voor uitvoercontroles in het kader van tweërlei gebruik, waarbij de multilaterale uitvoercontroleregelingen gelden als normstellers, zijn de afgelopen decennia de doelstellingen in het kader van het veiligheidsbeleid van de EU toegepast en zijn tegelijkertijd openheid en een positief klimaat voor onderzoek en innovatie en non-proliferatie in het algemeen gestimuleerd. De EU versterkt haar steun voor de werking van multilaterale regelingen, ondanks

dat de doeltreffendheid ervan wordt belemmerd door het feit dat zij slechts lid is van een van de bestaande multilaterale controleregelingen en een waarnemersrol vervult bij een andere.

Gezien de nieuwe uitdagingen in verband met het toegenomen militaire potentieel van een aantal strategische technologieën, de onrechtmatige aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, toegenomen geopolitieke spanningen en risico's voor de nationale veiligheid hebben sommige EU-lidstaten en derde landen hun nationale controles opgevoerd om zo de uitvoer van kritieke technologieën te beperken buiten de in de multilaterale uitvoercontroleregelingen vastgestelde procedures om, of in sommige gevallen daarop voortbouwend, zoals de productie van apparatuur voor geavanceerde halfgeleiderchips of apparatuur in verband met kwantumcomputing. Recente ontwikkelingen hebben aangetoond dat er ook behoefte is aan meer flexibiliteit in de regeling, zodat kan worden gereageerd op actuele en snel veranderende gebeurtenissen.

De verordening tot instelling van uitvoercontroles voor producten van tweëerlei gebruik van de EU is in 2021 herzien om de risico's in verband met de zich snel ontwikkelende veiligheids-, technologie- en handelsomgeving beter te kunnen aanpakken, met een specifieke focus op de uitvoer van gevoelige, opkomende technologieën. De verordening bevat bepalingen die een lidstaat in staat stellen uitvoercontroles in te voeren op basis van de wetgeving van een andere lidstaat, wat leidt tot een gecoördineerd en grensoverschrijdend effect, tussen de lidstaten en met steun van de Commissie, van uitvoercontroles waarvan de invoering een nationale bevoegdheid is. Deze bepalingen worden momenteel getest.

Er is een grote behoefte aan snellere en gecoördineerde actie op EU-niveau op het gebied van uitvoercontroles, aangezien een ongecoördineerde wildgroei aan nationale controles door de lidstaten zou zorgen voor mazen in de uitvoercontroles die de doeltreffendheid ervan en de integriteit van de eengemaakte markt zouden ondermijnen. Naarmate er meer technologieën worden ontwikkeld die van groot belang zijn voor de nationale veiligheid en waarop nationale controles van toepassing zijn, zouden mogelijke verschillen tussen de lidstaten de economische veiligheid van de EU als geheel verzwakken. Om dit te voorkomen, moet de huidige verordening volledig worden ingevoerd. Tegelijkertijd moet worden begonnen met nadenken over het voortbouwen op het bestaande kader om een meer gecoördineerde Europese aanpak te ontwikkelen die verder gaat dan de huidige verplichting om te zorgen voor transparantie tussen de lidstaten.

Daarom zal de Commissie **uiterlijk tegen het einde van dit jaar een voorstel indienen om de doeltreffendheid en efficiëntie van het huidige kader te verbeteren**. Hiermee moet de verordening geschikt worden voor haar doel in de snel veranderende technologie- en veiligheidsomgeving, door de mogelijkheden van de EU te vergroten om haar rol als wereldwijde speler op zich te nemen in een context waarin de multilaterale uitvoercontroleregelingen onder druk staan, met volledige inachtneming van de respectieve bevoegdheden van de EU en de lidstaten.

Investerings buiten de EU

De EU en de lidstaten hebben er ook gemeenschappelijk belang bij te **voorkomen dat het beperkte deel van technologische vorderingen die worden beschouwd als van kernbelang voor de verbetering van de militaire en inlichtingencapaciteiten van actoren die deze kunnen gebruiken om de internationale vrede en veiligheid te ondermijnen, wordt ondersteund door het kapitaal, de deskundigheid en de kennis van onze ondernemingen.**

Strategische handels- en investeringscontroles behoeven een holistische aanpak zodat we onze essentiële veiligheidsbelangen kunnen beschermen. Dit leidt tot de vraag of het noodzakelijk is om niet alleen uitgevoerde goederen, maar ook bepaalde investeringen buiten de EU te onderwerpen aan controles om zo het risico tegen te gaan dat technologie en kennis uitlekt als onderdeel van die investering.

Bovendien is er meer samenwerking nodig om te voorkomen dat gevoelige opkomende technologieën, evenals andere producten voor tweërlei gebruik, uitlekken naar zorgwekkende bestemmingen die gebruikmaken van strategieën waarin civiele en militaire toepassingen worden gecombineerd, en om de uitholling van eventuele gecontroleerde uitvoer en investeringen te voorkomen.

De Commissie zal in samenwerking met de lidstaten onderzoeken welke veiligheidsrisico's kunnen voortvloeien uit **investerings buiten de EU**. Zij zal een **nieuwe speciale groep van deskundigen uit de lidstaten** opzetten om te helpen bij deze taken door het invoeren van een nieuw, gestructureerd en vertrouwelijk samenwerkingsmechanisme. De Commissie zal, met input van deze nieuwe deskundigengroep, ook, voor zover passend, uitwisselingen en raadplegingen organiseren met bedrijven en andere belanghebbenden, evenals met partnerlanden.

Op deze basis zal de Commissie mogelijke maatregelen onderzoeken om veiligheidsrisico's in verband met investeringen buiten de EU aan te pakken, met de bedoeling om tegen het einde van het jaar een initiatief voor te stellen.

Kortom, we hebben eenheid op EU-niveau nodig voor een uitgesprokener en sneller gebruik van bestaande EU-instrumenten wanneer die nodig zijn en een assertievere aanpak van de handhaving. De EU en haar lidstaten moeten ervoor zorgen dat deze zodanig worden gebruikt dat ten volste gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden om economische weerbaarheid te bevorderen en essentiële veiligheidsbelangen te beschermen, waarbij ook rekening wordt gehouden met de gevolgen buiten de EU. Bedrijven uit de EU moeten ook worden gestimuleerd om economische veiligheidsrisico's op te nemen in hun beheerprocessen voor due diligence en risico's. Daarnaast wordt in deze mededeling voor sommige gebieden geconstateerd dat het **noodzakelijk is om instrumenten te versterken of nieuwe te ontwikkelen zodat deze zijn afgestemd op de risico's van vandaag.**

3.3 Vormen van partnerschappen op het gebied van economische veiligheid

De EU kan economische veiligheid niet op zichzelf realiseren en ook de beleidsmaatregelen kunnen niet unilateraal worden genomen. De wereldeconomie blijft geïntegreerd en onderling verbonden, en doeltreffende actie van de EU is afhankelijk van samenwerking en coördinatie met anderen. Transparantie en samenwerking zijn van essentieel belang om ervoor te zorgen dat het economische veiligheidsbeleid geen ongewenste gevolgen heeft voor derde landen, met name voor de meest kwetsbare landen. Om de risico's in toeleveringsketens te verkleinen en verstoringen te beperken, is een diversifiëring nodig van de aanvoer en toegang tot een diverse reeks in- en uitvoermarkten. Bovendien lijken de kwetsbaarheden van de EU in verband met kritieke afhankelijkheid in strategische sectoren zeer sterk op die van andere wereldspelers, waaronder haar naaste partners, terwijl alle landen in potentie kwetsbaar zijn voor verschillende vormen van economische dwang.

Dit is een sterk argument voor samenwerking met zo veel mogelijk partners, waaronder gelijkgestemde partners, zoals de leden van de G7, evenals andere waarmee we gemeenschappelijke belangen delen en die bereid zijn met ons samen te werken.

Deze samenwerking wordt flexibel en zal in vorm, omvang en soorten deelnemers verschillen, al naar gelang de gedeelde belangen en gemeenschappelijke afhankelijkheid en overeenkomstig het specifieke beleidsgebied of de geconstateerde risico's.

Bilaterale en plurilaterale samenwerking

De EU breidt haar bilaterale en plurilaterale samenwerkingsinstrumenten aanzienlijk uit, zodat zij een wendbare speler wordt als dat noodzakelijk is voor de bredere economische veiligheid. Dit is een kernelement van de beleidsreactie van de EU, waarbij uitvoering wordt gegeven aan het begrip veiligheid door de diversifiëring van partners. We werken reeds met verschillende partners intensief samen op het gebied van economische veiligheid, waaronder met de **Verenigde Staten** en **India**, als onderdeel van de respectieve **Handels- en Technologieraden**. De economische dialoog op hoog niveau tussen de EU en Japan zal een specifieke werkstroom omvatten voor kwesties op het gebied van economische veiligheid.

De **G7** is een belangrijk forum voor samenwerking op het gebied van economische veiligheid. In de verklaring in het kader van de top van Hiroshima inzake economische weerbaarheid en economische veiligheid van mei 2023 wordt bevestigd dat de leiders van de G7 zullen samenwerken met elkaar en hun partners buiten de G7 om de wereldwijde economische weerbaarheid en economische veiligheid te verbeteren, door weerbare toeleveringsketens en kritieke infrastructuur op te zetten, te reageren op schadelijke praktijken, zoals niet-marktgericht beleid en economische dwang, en het uitlekken van kritieke en opkomende technologieën te voorkomen.

Met behulp van een zo groot mogelijk geo-economisch instrumentarium, van vrijhandelsovereenkomsten tot digitale partnerschappen, groene allianties en partnerschappen,

partnerschappen inzake grondstoffen en de club voor kritieke grondstoffen, en betere samenwerking met landen in het nabuurschap van de EU, kunnen we reageren op een groot aantal aan de economische veiligheid gerelateerde uitdagingen met een passend instrument om zo de best mogelijke coördinatie en effecten te bereiken. Wij blijven gebruikmaken van deze instrumenten en ze aanpassen om een betere bijdrage te leveren aan de weerbaarheid van de toeleveringsketen en de economische veiligheid van de EU.

We blijven het meeste halen uit het uitgebreide EU-netwerk van **vrijhandelsovereenkomsten** door middel van de volledige uitvoering ervan, waarbij we tegelijkertijd werken aan uitbreiding. Deze overeenkomsten zorgen voor risicobeperking bij bedrijven, diversifiëring en beperking van afhankelijkheid door nieuwe markten te ontsluiten, te helpen bij het opbouwen van economische banden die wederzijds voordeel opleveren, met name in regio's waar de EU anders een leegte zou laten die zou kunnen worden opgevuld door derde landen, en tevens de sociale en ecologische duurzaamheid te ondersteunen.

Een belangrijk onderdeel van de economische veiligheid is de paraatheid van de EU om haar **partnerschappen met ontwikkelingslanden** die een grotere rol kunnen spelen in de wereldwijde waardeketens te versterken. Financiële en technische EU-steun aan lage- en middeninkomenslanden ten behoeve van industrialisatie, de groene transitie en de overbrugging van de digitale kloof is niet alleen op zichzelf al waardevol en zorgt al voor positieve gevolgen voor de lokale gemeenschappen, maar draagt ook bij aan onze economische weerbaarheid door een meer gediversifieerdere wereldeconomie te bevorderen.

In dit opzicht zijn de **Global Gateway** en het **partnerschap voor wereldwijde infrastructuurinvesteringen** van groot belang om bij te dragen aan de economische veiligheid van hun begunstigen door economische banden te versterken en te integreren met wereldeconomieën. Deze initiatieven helpen de EU en haar partners om grote uitdagingen samen aan te pakken, waaronder de bestrijding van de klimaatverandering, de inzet van veilige digitale infrastructuur, de verbetering van gezondheidszorgstelsels en het behalen van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, terwijl partners tegelijkertijd duurzame alternatieven worden geboden voor investeringspraktijken die hen kwetsbaarder zouden maken voor economische dwang door hun schuldeisers. Ze kunnen ook bijdragen aan de economische veiligheid van de EU, met name door te helpen de toeleveringsketens te diversifiëren en waardeketens met partners te integreren in belangrijke sectoren.

De EU blijft doorgaan met het opzetten van andere samenwerkingsvormen met verschillende partners voor belangrijke kwesties, bijvoorbeeld op het gebied van kritieke grondstoffen binnen een **club voor kritieke grondstoffen**.

Multilaterale samenwerking

Op wereldniveau bieden multilaterale samenwerking en het op regels gebaseerde kader de basis voor de economische veiligheid van de EU en alle leden van de internationale gemeenschap. Zelfs

als er sprake is van strategische rivaliteit en economische concurrentie, is er ruimte voor internationale samenwerking op het gebied van gemeenschappelijke uitdagingen en bestaat er behoefte aan duidelijkere regels die eerlijke en open handel garanderen, zodat er bescherming wordt ingevoerd tegen de tendens van de macht van de sterkste, economische versnippering of protectionisme.

Het is daarom in het belang van de EU om multilaterale samenwerking te versterken via internationale fora en organisaties, zoals de G20, de Verenigde Naties of de multilaterale ontwikkelingsbanken. Op het gebied van handel **gaat de EU door met haar inspanningen om de Wereldhandelsorganisatie (WTO) te hervormen** en haar geschillenbeslechtingfunctie te herstellen, gelet op de cruciale rol die een effectieve WTO speelt bij het minimaliseren van het risico op willekeurig gedrag en de beperking van de reikwijdte van mogelijke handelsbeperkingen.

Volgende stappen

De Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger zullen, elk binnen hun respectieve bevoegdheden:

- met de lidstaten een kader ontwikkelen voor de **beoordeling van risico's** die van invloed zijn op de economische veiligheid van de EU. Dit omvat onder meer het **opstellen van een lijst met technologieën die van cruciaal belang zijn voor de economische veiligheid en de risico's ervan te beoordelen**, met het oog op de ontwikkeling van passende risicobeperkende maatregelen;
- een **gestructureerde dialoog aangaan met de particuliere sector** om een gemeenschappelijk inzicht te verwerven in economische veiligheid en om hen te stimuleren due diligence uit te voeren en risico's te beheren met inachtneming van zorgen op het gebied van economische veiligheid;
- verdere technologische soevereiniteit van de EU en weerbaarheid van de waardeketens van de EU ondersteunen, onder meer door de ontwikkeling van kritieke technologieën via **STEP**;
- de **verordening inzake het screenen van buitenlandse directe investeringen** herzien;
- de opties verkennen om toereikende en gerichte steun te waarborgen voor **het onderzoek naar en de ontwikkeling van technologieën voor tweërlei gebruik**;
- de **verordening tot instelling van uitvoercontroles van de EU** op het gebied van producten voor tweërlei gebruik volledig uitvoeren en een voorstel indienen om de doeltreffendheid en efficiëntie ervan te waarborgen;
- een initiatief indienen om de veiligheidsrisico's aan te pakken die samenhangen met **investeringen buiten de EU**;

- maatregelen voorstellen om de **veiligheid van onderzoek** te verbeteren, waarbij een systematische en rigoureuze handhaving wordt gewaarborgd van de bestaande hulpmiddelen en eventuele resterende lacunes worden geïdentificeerd;
- het gerichte gebruik van de **GBVB-instrumenten** verkennen om de economische veiligheid van de EU te verbeteren, waaronder het instrumentarium voor hybride en cyberdiplomatie en het instrumentarium voor de aanpak van buitenlandse informatiemaniplatie en inmenging (FIMI);
- de **gezamenlijke capaciteit op het gebied van inlichtingenanalyse (SIAC)** instrueren om specifiek te werken aan de opsporing van mogelijke bedreigingen voor de economische veiligheid van de EU;
- waarborgen dat de bescherming en bevordering van de economische veiligheid van de EU volledig is geïntegreerd in het externe optreden van de Europese Unie en de **samenwerking met derde landen intensiveren** op het gebied van economische veiligheid.

Conclusie

In een onderling verbonden wereld kan geen enkel land op zichzelf optreden om zijn economische veiligheid te waarborgen. In de wereld van vandaag kunnen de economische en nationale veiligheidsbelangen, kwetsbaarheden en reacties zelden los van die van andere lidstaten of die van de Europese Unie als geheel worden gezien. De belangen van de individuele lidstaten zijn onlosmakelijk verbonden met de correcte werking van de interne markt, de integriteit van het handelsbeleid van de EU en de veiligheidsbelangen van de EU als geheel.

Het alternatief voor een EU-benadering van de economische veiligheid is dat onze partners naar eigen inzicht allianties zullen kiezen, terwijl spelers met minder goede bedoelingen zullen proberen te verdelen en heersen. Daarom zijn gemeenschappelijke en gecoördineerde maatregelen op verschillende beleidsterreinen, door middel van samenwerking tussen de EU en de lidstaten, van essentieel belang voor de economische veiligheid van de Europese Unie. De sleutel tot succes ligt in eensgezind handelen.